

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ ส่วนอาเซียน โทร. ๐๒-๖๑๘๘๒๓๒๓ ต่อ ๑๗๒๓

ที่ นร ๐๒๐๙.๐๕/๙๙๑

วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง สรุปผลการประชุมสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (International Human Rights Conference)

๑) เรียน อปส. ผ่าน รปส.(นางสาวอัมพวัน เจริญกุล)

เพื่อโปรดทราบ

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ร่วมกับสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย องค์การสหประชาชาติประจำประเทศไทย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดประชุมสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (International Human Rights Conference) โดยเชิญ อปส. หรือ ผู้แทน เข้าร่วม เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ โรงแรมรามารการ์เดนส์

๑.๒ นางสาวปณณันต์ วิเศษสมวงศ์ นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ ส่วนอาเซียน สปต. ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุม

๒. ข้อเท็จจริง

๒.๑ พิธีเปิดการประชุม เริ่มเวลา ๐๙.๐๐ น. โดย พลตำรวจเอกประชา พรหมนอก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานในพิธี มีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ ผู้แทนองค์การด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยและต่างประเทศ จำนวน ๑๕ ประเทศ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงยุติธรรม จำนวน ๓๐๐ คน

๒.๒ เวลา ๐๙.๑๕ - ๑๒.๐๐ น. เป็นการแลกเปลี่ยนภาพรวมสถานการณ์สิทธิมนุษยชนจากผู้แทนในภูมิภาคต่าง ๆ โดยเน้นเรื่อง “การป้องกันทรมาน” มีเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

(๑) สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซีย ปฏิรูปการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อปี ๒๕๔๑ เป็นเวลา ๑๕ ปีแล้ว ซึ่งในบริบทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ร่วมมือกับหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ โดยเฉพาะสหประชาชาติ โดยในปี ๒๕๔๓ ได้มีการจัดทำสัตยาบันในอนุสัญญา ICCPR หรือกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และจัดทำรายงานการต่อต้านการทรมาน หลังจากปฏิบัติตามอนุสัญญามาถึงปี ๒๕๕๑ การป้องกันทรมานได้กลายเป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายนำมาถกเถียงและให้ความสำคัญมากขึ้น จึงมีการทบทวนอนุสัญญาไปแล้ว ๒ ครั้ง รวมทั้งมีการปฏิรูปรัฐธรรมนูญ กฎบัตร กฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะกฎหมายมาตรา ๒๖ เรื่อง เหยื่อในคดีอาชญากรรม แต่ปัญหาอยู่ที่การนำไปปฏิบัติใช้ เนื่องจากปัจจุบันในระดับอำเภอและตำบล ยังคงมีการทรมานผู้ต้องสงสัยในคดีก่อการร้ายและอาชญากรรมขณะสืบสวนสอบสวนอยู่สูง และยังไม่มีกลไกป้องกันการทรมานใด ๆ ดังนั้น นอกจากการมีข้อกำหนดในทางกฎหมายแล้ว สิ่งที่สำคัญก็จะต้องมีการตรวจตราด้วยว่า ผู้คุมขังได้ดำเนินการตามกฎหมายหรือไม่ พร้อมทั้งจะต้องทบทวนประมวลกฎหมายอาญาใน

เรื่องการทรมาน และพิจารณาการปฏิบัติมิชอบของผู้คุมขังต่อผู้กระทำผิด เนื่องจากในคดีอาญา มีการกำหนด ระยะเวลาไว้อย่างชัดเจน แต่ไม่ได้สรุปว่าจะระยะเวลาในกรณีใดบ้าง ซึ่งขณะนี้อินโดนีเซียมีประมวลกฎหมาย อาญา ๗๐๐ มาตรา และกำลังยกร่างเพื่อปรับปรุงให้ดีที่สุด อีกทั้งยังมีแผนด้านสิทธิมนุษยชนทั้งในด้านการ ส่งเสริมและการคุ้มครอง มีคณะกรรมการกลางที่ทำงานอย่างเป็นระบบ ดำเนินการถึงระดับท้องถิ่น ๔๐๐ กว่า แห่ง โดยการสร้างวัฒนธรรม สร้างกลไกการติดตามที่เน้นการจัดทำฐานข้อมูลจำนวนผู้ถูกคุมขังทั้งในสถานี ตำรวจและกรมราชทัณฑ์ให้ครบถ้วน และเดินทางไปตรวจเยี่ยมเป็นระยะๆ แต่การดำเนินงานยังไม่แน่นอน แต่ อย่างไรก็ดีส่งผลให้ผู้ต้องสงสัยที่เสียชีวิตขณะคุมขัง ในปี ๒๕๕๕ มีสถิติที่ลดลงบ้าง เพราะรัฐบาลได้พยายามอุด ช่องว่างที่เกิดขึ้น แต่จากการที่สถานคุมขังมีความแออัดสูง เพราะรวมผู้ต้องหาคดีมโนสาเลห์ไว้ทั้งหมด การ เสียชีวิตจึงเกิดจากโรคเอชไอวีรวมอยู่ด้วย ดังนั้น รัฐบาล องค์การต่างๆ และเอ็นจีโอของอินโดนีเซีย จึงยังต้อง ทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องต่อไป

(๒) สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศยูกันดา

ประเทศยูกันดา ตั้งอยู่ในทวีปแอฟริกาตะวันออก ทิศเหนือติดซูดาน ทิศใต้ติดแทนซาเนีย มีประชากร ๑๑ ล้านคน ได้รับอิสรภาพในปี ๒๕๐๕ และมีการให้สัตยาบันต่อต้านการทรมาน เมื่อปี ๒๕๓๐ โดย ยูกันดาได้จัดตั้งคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนขึ้นเพื่อต่อต้านการทรมาน โดยมีหน้าที่สืบสวน สอบสวน และ ตรวจเยี่ยมเรือนจำและสถานกักกันต่างๆ เพื่อตรวจสอบและประเมินผล แต่ก็ยังไม่ได้มีการดำเนินการใดๆ สถิติ กรณีการทรมานจึงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภายในปี ๒๕๔๐ มีถึง ๓๐๐ กรณี ซึ่งผู้กระทำผิด ร้อยละ ๗๐ คือ หน่วยงานด้านความมั่นคง โดยเฉพาะตำรวจ ทหาร และบางหน่วยงานที่ทำหน้าที่ทรมาน รวมถึงภาคเอกชน ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับด้านความมั่นคง สาเหตุที่กรณีการทรมานเพิ่มขึ้นทุกๆ ที่มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง เนื่องจากหน่วยงานขาดความร่วมมือ ขาดการเข้าถึงกรณีต่าง ๆ และขาดการเข้าถึงเหยื่อ เพราะไม่มีอำนาจบังคับใช้ ในการป้องกันการทรมาน รวมถึงกรณีที่เกิดขึ้นแต่ไม่มีใครกล้ารายงาน จนถึงปี ๒๕๕๐ ได้มีกฎหมายที่ให้อำนาจ มากขึ้น และในที่สุดก็มีการนำเสนอผ่านเป็น พ.ร.บ.ต่อต้านการทรมานที่บังคับใช้ในแอฟริกา โดยกำหนดนิยาม ของการทรมานว่ามีอะไรบ้าง เมื่อถึงปี ๒๕๕๕ รัฐธรรมนูญได้ห้ามการทรมานหรือห้ามการปฏิบัติอย่างโหดร้าย โดยให้เป็นไปตามอนุสัญญาเลือกรับว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ประชาชนจะได้รับการตัดสินอย่างยุติธรรม ซึ่งรวมถึง การเป็นทาสด้วย รัฐบาลจึงได้พัฒนากลไกในรูปแบบที่ให้ผู้กระทำการทรมาน จะต้องรับการลงโทษหรือชดใช้เพื่อ เยียวยาผู้ถูกกระทำด้วยตนเอง จะไม่ใช่ความรับผิดชอบของรัฐบาลอีกต่อไป เพราะเดิมตำรวจคิดว่าการทรมาน จะทำให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพ แม้กระทั่งระบบตุลาการก็ไม่เห็นว่าการทรมานเป็นเรื่องใหญ่ ยูกันดาจึงพยายาม เปลี่ยนระบบคิดตั้งแต่กระบวนการตุลาการก่อน โดยให้คณะกรรมการเป็นผู้พัฒนากลไก และจัดอบรมให้ความรู้ ภายในหน่วยงานของตน อบรมตำรวจและผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งปรับปรุงให้การทรมานถือเป็นคดีอาญา ไม่ใช่คดี มโนสาเลห์ดังเช่นที่ผ่านมา แม้ปัจจุบันยูกันดาจะยังไม่ได้ทำอนุสัญญา CAT หรืออนุสัญญาต่อต้านการทรมานและ การปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี แต่ภาคประชาสังคมก็ไม่ลดละที่จะผลักดัน กฎหมายนี้

(๓) สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศบราซิลและละตินอเมริกา

ละตินอเมริกา ประกอบด้วย ๒๖ ประเทศ มีอาณาเขตกว่า ๒๑ ล้านตารางกิโลเมตร กินพื้นที่ถึงร้อยละ ๑๔.๑ ของพื้นผิวโลกที่เป็นแผ่นดิน เดิมเป็นอาณานิคมของโปรตุเกส ฝรั่งเศส และอังกฤษ ตามลำดับ ใช้ภาษาสเปน ฝรั่งเศส และภาษาลูกผสม ส่วนประเทศบราซิลใช้รูปแบบการปกครองของสหพันธรัฐ ที่ประกอบด้วยรัฐจำนวนมาก ซึ่งแต่ละรัฐมีอำนาจปกครองตนเอง เมื่อถึงวาระที่บราซิลต้องรายงานสถานการณ์ต่างๆ แก่สหประชาชาติ รัฐบาลต้องเจาะรายละเอียดทีละรัฐ เพราะมีความหลากหลายทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งมิติด้านกฎหมายระหว่างประเทศ จึงเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายในการบังคับใช้กฎหมายใด ๆ ที่เป็นมิติในการสร้างหลักประกันเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสร้างความยุติธรรมแก่ประชาชน บราซิลจึงได้ตั้งตัวแทนในการติดตามตรวจสอบคดีต่างๆ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ เพื่อป้องกันการทรมานและการกระทำอันรุนแรงใดๆ

การทรมานในบราซิล เกิดขึ้นในยุคการเป็นอาณานิคมของโปรตุเกส ซึ่งการทรมานชนพื้นเมืองถือเป็นเรื่องธรรมดา และประมาณ ๔๐ ปีที่แล้ว ฝ่ายผู้นำทางการทหารก็ใช้การทรมานอย่างรุนแรงต่อผู้ต้องหา การต่อต้านรัฐบาลและฝ่ายเผด็จการจึงเกิดขึ้นภายในละตินอเมริกา โดยในครั้งนั้นมีความพยายามที่จะค้นหาบุคคลที่หายไป ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ ๒๑ แม้จะเป็นยุคของประชาชน แต่ตามสถานที่กักกันต่างๆ ก็ยังมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหา ละตินอเมริกาในช่วงนั้นมีประชากรเกือบ ๒๐๐ ล้านคน แต่มีผู้ต้องขังถึงประมาณ ๕ แสนคน และมีอัตราการทรมานที่ค่อนข้างสูง เพราะฉะนั้น เมื่อจะกล่าวถึงการทรมานของบราซิล จึงต้องอธิบายในภาพรวมของละตินอเมริกาด้วย

ในด้านการกระจายรายได้ บราซิลมีประชากรประมาณ ๕๐ ล้านที่ล้วนเป็นผู้ยากไร้ และเผชิญปัญหาด้านการศึกษา สุขภาพ และสิทธิมนุษยชน แม้จะมีการปฏิรูปแต่มาตรการของรัฐบาลก็ยังไม่ดีนัก และยังมีการคอร์รัปชันมากมาย ทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ขาดแคลน สังคมและการเมืองที่ไม่มีความมั่นคง รัฐบาลจึงต้องใช้ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ของประเทศ ดังนั้น บราซิลจึงเป็นประเทศที่ยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เพราะประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านประชาธิปไตย ส่วนในด้านกฎหมาย บราซิลมีพัฒนาการพอสมควร เนื่องจากการละเมิดสิทธิเสรีภาพมีความรุนแรงมากขึ้นในบางรัฐ บราซิลจึงพยายามพัฒนากฎหมายอย่างจริงจัง โดยเน้นการสร้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการมีมนุษยธรรม มีการกำกับดูแลการทำงานของสถานีตำรวจ สถานกักกันชั่วคราว โรงพยาบาลที่เป็นเหมือนบ้านเมตตา เพื่อป้องกันปัญหา รวมทั้งเฝ้าระวังในระหว่างการขนส่งนักโทษด้วย เพราะมีการทรมานในจุดนี้ไม่น้อย บราซิลจึงต้องมีรัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือทางกฎหมาย ในปี ๒๕๒๐ จึงมีกฎหมายป้องกันการทรมานและการลงโทษโดยไม่เป็นธรรม และปี ๒๕๓๑ มาตรา ๕ ได้กำหนดว่า ประชาชนของบราซิลเป็นผู้มีสิทธิเสรีภาพเสมอกันตามกฎหมาย และเพิ่มการระวางโทษต่อฝ่ายผู้กระทำด้วย

ปัจจุบัน บราซิลใช้รูปแบบการถ่วงดุลอำนาจ โดยการตรวจสอบซึ่งกันและกัน และใช้หลักการเยียวยาและความสมานฉันท์แทนการลงโทษ ซึ่งเมื่อปี ๒๕๕๐ ได้มีการจัดทำอนุสัญญาเลือกรับว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในบราซิล และสร้างกลไกในระดับสหพันธรัฐและระดับรัฐผ่านระบบรัฐสภา ภายใน ๑๔ รัฐ จึงมีการให้สัตยาบันร่วมกันในเรื่องนี้ และมีการเวียนไปตรวจเยี่ยมสถานที่ต่างๆ ยกเว้นกัวเตมาลาและซัลวาดอร์ที่ยังไม่ได้เข้าร่วม โดยการทำงานจะสอดคล้องกับการดำเนินงานของสหประชาชาติ แต่ถึงอย่างไรหลักการเหล่านี้ก็ยังคงเป็นเรื่องของ

อุดมคติอยู่มาก เพราะในทางปฏิบัติ บราซิลก็ยังประสบปัญหา อาทิ ขาดโครงสร้างที่ดี ขาดอัยการที่ทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ ขาดความร่วมมือ ขาดทรัพยากร และขาดเจตจำนงทางการเมืองทั้งในระดับรัฐบาลและปัจเจกบุคคล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับก็ยังขาดความเข้าใจที่ดี จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนทัศนคติของคน และสร้างองค์กรที่ทำงานอย่างบูรณาการและจริงจัง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ สปต.จะได้แจ้งเวียนทางอินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน (www.asean thai.net) เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ของ กปส. ได้รับทราบอีกทางหนึ่ง เพื่อเป็นข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ หนึ่งในมาตรการภายใต้เสาการเมืองและความมั่นคงของประชาคมอาเซียน ซึ่ง กปส. เป็นหนึ่งในหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลแก่ทุกภาคส่วน

(นางสาวบุษบา บุชยะกนิษฐ)

ร.ผอ.สปต

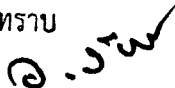
(นางสาวอัมพวัน เจริญกุล)

รปส.

๕ ก.ค. ๒๕๕๖

๒)

ทราบ

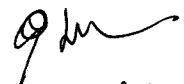

(นายอนันต์ จันทรงษ์)

อปส.

๗ ส.ค. ๒๕๕๖

สว. ส่วนอาชญา

๘๐-๘๖๓.

๘ ส.ค. ๕๖

ใบแจ้งการรับ
ข้อมูลใน intranet

(นางสาวอัมพวัน เจริญกุล)

ผอ.ส่วนอาเซียน

๑๓๓๖

รปส. (นางสาวอัมพวัน เจริญกุล)..... 3319

- 5 ก.ค. 2556

อปส. (นายอนันต์ จันทรงษ์)..... 3888

สปต. วันที่ ๙ ส.ค. ๕๖ เวลา ๙.๕๗

- ๘ ก.ค. ๒๕๕๖